

Programma 3: Samen leven en participeren

gemeente
HEEZE-LEENDE

Welke ontwikkelingen willen we realiseren (raadsprogramma)

Samen met inwoners en organisaties ontwikkelen wij een duurzaam leefbare samenleving. Een sociale leefomgeving waarin we ontmoeting stimuleren en ondersteunen en waar iedereen naar vermogen mee kan doen en inwoners betrokken zijn bij elkaar. Daarbij benutten we de creativiteit en de krachten die er in de verschillende dorpskernen of wijken (samenkracht) zijn en sluiten we aan bij wat er speelt en nodig is. We pakken onze rol als verbinder en ondersteuner en nodigen inwoners uit om samen met ons te werken aan leefbare kernen. De rol van de gemeente is aanvullend op dat wat inwoners zelf kunnen. Daarbij denken we vanuit kansen en mogelijkheden.

Ten aanzien van het bestendigen van de sociale cohesie en levendige kernen willen we de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Versterken van ontmoeting met dorpshuizen en de bibliotheek als spil en ruimte voor en faciliteren van eigen initiatieven van inwoners;
- Borgen/uitbreiden van sportfaciliteiten in Heeze, Leende, Leenderstrijp en Sterksel waar jong en oud kunnen bewegen (gezonde leefstijl) en elkaar daarbij kunnen ontmoeten;
- Laagdrempelig signaleren van eenzaamheidsproblematiek;
- Zorgen voor inclusiviteit van mensen met een beperking: toegankelijkheid, gelijkheid, zelfstandigheid (uitvoeren VN-verdrag voor rechten van personen met een handicap);
- Vastleggen cultuurhistorische en beeldbepalende elementen en dorpsgezichten en controle krijgen over het behoud en instandhouding ervan;
- Versterken van programmering van activiteiten (o.a. in de dorpshuizen) voor jongere doelgroepen;
- Jongerenwerk een definitieve en passende plek geven;
- Aandacht voor een gezonde duurzame leeftijdsopbouw van inwoners in de kernen.

We willen dat inwoners volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Het ontwikkelen, behouden en versterken van de eigen regie staat daarbij altijd centraal. We willen naar een samenleving waar inwoners verantwoordelijk zijn voor de inrichting van hun leven en het heft in eigen handen nemen. Wanneer een inwoner niet zelf, of met hulp van zijn omgeving of netwerk en algemene voorzieningen kan meedoen, kan hij rekenen op passende ondersteuning en waardering. Als het gaat om maatwerk en integraliteit, doen we wat nodig is. We werken aan een duurzame oplossing en sluiten altijd aan bij de mogelijkheden van de inwoner. Onze professionals geven samen met de inwoner vorm aan de ondersteuning, waarbij de inwoner de regie houdt.

Ten aanzien van gezondheid, onderwijs en ontwikkeling willen we de volgende opgaves realiseren uit het raadsprogramma:

- Zorgdragen voor toegankelijke zorg;
- Waardering (div. uitingsvormen + €) en positionering mantelzorgers;
- Inclusiviteit van inwoners, accenten op doelgroepen:
 - Fysieke en mentale ontwikkeling ouderen;
 - Iedereen kan meedoen (minima); organiseer dat als gemeente.
- Versterken digitale vaardigheden (verschillende doelgroep, verschillende aanpak), voorkomen isolatie en digitale tweedeling;
 - Zorgen dat iedereen kan meedoen (deel kan uitmaken van de samenleving ondanks eventuele beperkingen/ bijzonderheden);
 - Aanpakken van situaties waar kinderen in armoede opgroeien en zorgen dat ze blijven meedoen door een actief monitorende rol aan te nemen en vrijwilligers(organisaties) op dit thema op alle mogelijke wijzen ondersteunen;
 - Versterken van de inzet binnen het onderwijs op het hebben van een gezonde leefstijl van kinderen (voldoende beweging, gezonde voeding, etc.);
 - Breng de vrijwilligersorganisaties in een goede positie; versterk de effectiviteit en efficiëntie door samenwerking mede gemeente & organiseer vooral ook de eigen kracht van inwoners;
 - Jongerenwerk preventiever inzetten, met oog voor mentale ontwikkeling jongeren 13-17jr;
 - Kansen zoeken om voortijdige schoolverlaters zich te laten ontwikkelen in sectoren waar de behoefte aan arbeidskrachten groot is, zoals in de zorg of binnen Brainport;
 - Versterken van de digitale vaardigheden van ouderen, eventueel door hier jongeren voor te vragen en zo direct de ontmoeting tussen jong en oud te bevorderen;
 - Ondersteunen van de ingezette lijn om onderwijsaccommodaties (waaronder de Berkenschutse te verduurzamen en te onderzoeken wat er nodig is om de Dirk Heziusschool, op te knappen, te renoveren of nieuwbouw op een andere locatie;
 - Vroegtijdige schoolverlaters worden geholpen om alsnog een goede startkwalificatie te behalen, zodat ze een goede start voor hun zelfstandige leven hebben;
 - Ondersteunen en stimuleren van een leven lang leren;
 - Aandacht voor laaggeletterdheid bij inwoners.

Reguliere werkzaamheden en bestaand beleid

Uiteraard blijven we onze wettelijke taken, verantwoordelijkheden en vastgestelde beleidsplannen uitvoeren, zoals o.a.: maatwerkvoorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugd, leerlingenvervoer, uitvoering participatiewet, inburgering, minimabeleid, subsidies, het ondersteunen van vrijwilligers en organisaties via de Vrijwilligerscentrale. Deze taken staan verder niet expliciet in de begroting benoemd, maar zijn wel financieel vertaald in deze begroting.

Achtergrond en ontwikkelingen

Op 15 januari 2024 heeft de gemeenteraad het beleidsplan sociaal domein 2024 – 2027 vastgesteld. Dit beleidsplan sluit aan bij de doelstellingen uit het raadsprogramma en vormt het strategisch kader voor de (toekomstige) ontwikkelingen en uitdagingen binnen het sociaal domein.

Het maatschappelijk effect dat we met het voorgestelde beleid beogen is dat inwoners zich goed op hun plek voelen in de gemeente Heeze-Leende. Wij streven ernaar dat alle inwoners opgroeien en leven in een kansrijke en inclusieve samenleving. Dit willen we realiseren op basis van drie programmalijnen:

1. Samen sociaal sterk
2. De beweging van Positieve Gezondheid
3. Samen kansen creëren.

Elke programmalijn draagt op eigen wijze bij aan het beoogd effect, en samen vormen ze een integrale aanpak om de gewenste maatschappelijke resultaten te bereiken.

3.1 Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Als gemeente betekenisvol zijn voor het onderwijs, passend bij de rol van de gemeente.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren van de Lokaal Educatieve Agenda 2024-2027

In samenwerking met het onderwijs, kinderopvang, bibliotheek, jongerenwerk en JGZ geven we uitvoering aan de meerjarige Lokaal Educatieve Agenda . Onze visie ten aanzien van opgroeien en opvoeden (Opgroeikracht) vormt hierbinnen de basis. Samen werken we aan het versterken van de opgroeikracht van de jeugdigen in onze gemeente. Doel is dat in 2028 meer jeugdigen (4-21 jaar) voldoende mentaal weerbaar zijn, meer ouders in staat zijn hun opvoeduitdagingen zelf op te lossen binnen het eigen sociale netwerk of met behulp van voorzieningen sociale basis, en dat in 2028 een hoger percentage van de inwoners (4-11 jarigen) voldoet aan de beweegrichtlijnen. Hiervoor zetten we diverse acties uit.

Vanuit het onderwijsachterstandenbeleid, anderstalige leerlingen extra kansen bieden door middel van aanvullende (taal)ondersteuning op scholen

Wanneer taal een belemmering vormt om te kunnen ontwikkelen, ontplooit de leerling niet de talenten en capaciteiten die het in zich heeft. Een goede taalvaardigheid geeft meer kansen in de schoolloopbaan en is helpend bij de integratie. Het aantal anderstalige kinderen in Heeze-Leende is de afgelopen jaren gestegen.

Wat willen we bereiken?

Combinatiefunctionarissen breed inzetten in de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

In 2026 continueren we de inzet van de cultuurcoach en beweegcoach

De inzet van de cultuurcoach is gekoppeld aan de uitvoering van de Cultuur met Kwaliteit regeling 4 (CMK 4) in het basisonderwijs.

De beweegcoaches richten zich op doelgroepen die achterblijven in sport en bewegen. Met betrekking tot de combinatiefunctionarissen sport in het onderwijs is een afbouwregeling vastgesteld. In 2026 bouwen we deze inzet af en vanaf 2027 zijn de scholen volledig verantwoordelijk voor het gymonderwijs en de bekostiging daarvan.

Wat willen we bereiken?

Digitale vaardigheden ouderen/ volwassenen versterken zodat iedereen mee kan blijven doen in de samenleving. En laaggeletterde inwoners ondersteunen zodat zij mee kunnen doen in de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

Stimuleren en (mede) mogelijk maken dat diverse lokale organisaties waaronder de KBO, trainingen digitale vaardigheid aanbieden.

Aanbieden van volwasseneducatie voor inwoners

Het taalnetwerk Heeze-Leende biedt ondersteuning aan inwoners bij het verbeteren van taal- en digitale vaardigheden. Taalkracht biedt de formele volwasseneducatie aan, de bibliotheek de non-formele. Non-formeel onderwijs is georganiseerd leren, maar wat minder gestructureerd en systematisch in vergelijking met formeel leren. Het is een vorm van leren die zich geheel buiten de schoolmuren afspeelt.

Wat willen we bereiken?

Inwoners blijven zich een leven lang ontwikkelen.

Wat gaan we ervoor doen?

Aanbieden van volwasseneducatie voor inwoners die niet inburgering plichtig zijn

Via Taalkracht bieden wij diverse cursussen aan voor inwoners die meerderjarig en niet inburgeringsplichtig zijn om Nederlands te leren, digitaal vaardiger te worden en om te leren rekenen. Deze basisvaardigheden zijn van belang om sterk te staan in de samenleving, Regionaal wordt dit vanuit de Wet Educatie Beroepsonderwijs-middelen gefinancierd.

Ondersteunen en stimuleren van een leven lang leren van doelgroepen waar de gemeente een rol heeft.

De bibliotheek heeft hierbinnen een sleutelrol. In 2026 versterken we het bibliotheekprogramma op dit vlak. Een voorbeeld is de ontwikkeling van een spreekurenplein in zowel Leende als Heeze.

Daarnaast stellen we een concept meerjarenplan voor de bibliotheek op (wat onderdeel is van de nieuwe bibliotheekwet).

Wat willen we bereiken?

Verduurzaming onderwijsaccommodaties.

Wat gaan we ervoor doen?

Toekomstbestendige huisvesting Dirk Hezius

Voor de basisschool Dirk Hezius geven we uitwerking aan het voorkeursscenario, dat op basis van het haalbaarheidsonderzoek door de raad is vastgesteld. Hiervoor wordt een projectstructuur ingericht.

Op basis van het accommodatiebeleid komen tot een uitvoeringsprogramma voor het Integrale Huisvesting Plan Onderwijs, Opvang en Zorg.

In het accommodatiebeleid is opgenomen dat er een uitvoeringsprogramma dient te komen voor het Integrale Huisvesting Plan Onderwijs, Opvang en Zorg. Wij gaan dit uitvoeringsprogramma met inzet van capaciteit en externe expertise opstellen.

Wat willen we bereiken?

Voorkomen van voortijdig schoolverlaters (vsv) en het bieden van een kansrijke start.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoering geven aan het regionaal uitvoeringsprogramma Voortijdig School Verlaters (vsv)

Uitvoering geven aan het regionaal uitvoeringsprogramma Voortijdig School Verlaters (vsv), zodat vsv'ers alsnog een startkwalificatie halen of op een passende zorg- of arbeidsplek terechtkomen. Vanuit het Doorstroompunt krijgen jongeren tussen 18 en 23 jaar, die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, begeleiding van doorstroomcoaches naar school, werk, een combinatie van beide of hulpverlening. Een startkwalificatie is een mbo-diploma op tenminste niveau 2, of een havo- of vwo-diploma. Jongeren worden pro-actief benaderd en gevolgd zolang ze kwalificatie plichtig zijn.

3.2 Jeugd

Wat willen we bereiken?

Inzetten op versterken mentale gezondheid van jongeren.

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich het beste als ze lekker in hun vel zitten, zichzelf kunnen zijn, en gezond en veilig opgroeien in een kansrijke omgeving.

Kortom: als zij een hoge mate van welbevinden ervaren. Vanuit Opgroeikracht werken we samen met onze maatschappelijke partners aan het versterken van de mentale kracht van jeugdigen van 10-14 jaar en jongeren van 14 jaar en ouder. We hebben hierbij de vroege signalen ten aanzien van de mentale kracht van onze jeugdigen in beeld en werken toe naar een passend preventief aanbod ter versterking hiervan. Hierbij maken we onderscheid in universele, selectieve en individuele preventie: het bevorderen van een positieve mentale ontwikkeling van alle kinderen en jongeren, een specifieke groep jongeren waarvan de mentale ontwikkeling gevaar loopt of een individueel preventief aanbod als er sprake is van individuele psychosociale problematiek.

Samen met het basisonderwijs en onze maatschappelijke partners richten we ons vanuit Opgroeikracht op een preventief aanbod gericht op het versterken van de weerbaarheid van groep 7/8 leerlingen met als doel de jeugdigen zo weerbaar als mogelijk aan de overgang van groep 8 naar de middelbare school te laten starten.

Voor de jongeren van 14-23 richten we ons vanuit Opgroeikracht op aansluitende inloopmogelijkheden in het jongeren centrum en werkt het jongerenwerk outreachend om de groep van jongeren die steun nodig hebben bij het volwassen worden. Daarnaast werken we op basis van de vroege signalen samen met de maatschappelijke partners en het verenigingsleven aan een passend preventief aanbod voor deze groep jeugdigen.

Onze maatschappelijke partners bieden in de week van de mentale gezondheid, vanuit en gericht op de leefwereld van jongeren, een aanbod gericht op het versterken van de mentale kracht. Hierin heeft de gemeente een coördinerende rol.

Wat gaan we ervoor doen?

Herijking speeltuinenbeleid

Buitenspelen is van essentieel belang voor de fysieke, sociale en mentale ontwikkeling van kinderen. Het draagt bij aan gezondheid en beweging en verbinding in de buurt. Speelplekken zijn ontmoetingsplekken voor jong en oud en dragen bij aan sociale cohesie. de buitenspeelmiddagen die in 2025 zijn georganiseerd in de kernen zijn positief ontvangen. Wij willen het huidige speeltuinenbeleid herijken en laten onderzoeken hoe we komen tot een toekomstbestendig speeltuinenbeleid en bereiden een advies voor nieuw speeltuinenbeleid.

Starten meerjarencampagne 'doorbreken taboes mentale gezondheid' onder jongeren

We willen in samenwerking met huisartsen een meerjarige campagne opzetten gericht op het bespreekbaar maken van mentale gezondheid of kwetsbaarheid onder jongvolwassenen (16-25).

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Wat willen we bereiken?

Toegankelijke zorg voor inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoering geven aan het meerjarenplan 2026 - 2028 Samen voor Jeugd

Doel van deze meerjarenopgaven is de jeugdzorg en de samenwerking in de keten te verbeteren zodat het jeugdzorgstelsel financieel beheersbaar wordt. Het meerjarenplan is in de lijn met de hervormingsagenda Jeugd. In 2026 stellen we in samenwerking met de regiogemeenten de uitvoeringsplannen op en voeren we deze (meerjarig) uit.

Vanuit het netwerk Opgroeikracht trainingen en ouderbijeenkomsten organiseren met betrekking tot opvoeden en opgroeien

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'Samen kansen creëren' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Verkennen mogelijkheden tot implementatie JIM

De JIM-aanpak staat voor **Jouw Ingebrachte Mentor** en is een innovatieve werkwijze binnen de jeugdhulp en het sociaal domein. Het idee is dat een jongere zelf een vertrouwenspersoon kiest uit zijn of haar eigen netwerk — bijvoorbeeld een tante, buurman, sportcoach of vriend van de familie — die als mentor optreedt in het hulpverleningstraject. Dit ter versterking van het netwerk en meer regie voor jongeren.

3.3 Maatschappelijke ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Digitale vaardigheden van inwoners versterken, zodat isolatie en een digitale tweedeling wordt voorkomen.

Wat gaan we ervoor doen?

Digitale vaardigheden van ouderen/volwassenen versterken zodat iedereen mee kan blijven doen in de samenleving. Zie thema onderwijs.

Wat willen we bereiken?

Het voorkomen en verminderen van eenzaamheidsproblematiek.

Wat gaan we ervoor doen?

Samen met inwoners uit alle kernen en maatschappelijke partners ontwikkelen we initiatieven die de nadruk leggen op ontmoeting in plaats van eenzaamheid.

Een goed voorbeeld hiervan is de Week van de Ontmoeting, waarin in alle kernen activiteiten worden georganiseerd die gericht zijn op het bevorderen van contact en verbinding.

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Wat willen we bereiken?

Iedereen kan (blijven) meedoen.

Wat gaan we ervoor doen?

Van Bewustwording naar Beleid: Inclusie in Actie

In 2026 continueren we de uitvoering aan de lokale inclusie agenda. We richten ons met name op digitale toegankelijkheid en op bewustwording met betrekking tot mensen met een lichamelijke beperking. Maar inclusie is breder dan dat. Daarom maken we in 2026 ook een plan voor de toekomst. We gaan dan ook kijken naar andere belangrijke onderwerpen, zoals:

- Mensen met een verstandelijke beperking
- Geestelijke gezondheid
- Stigmatisering en discriminatie
- Genderneutraliteit
- Acceptatie van LHBTQIA+ personen

Deze bredere blik is de voorbereiding op een nieuwe Inclusie Agenda vanaf 2027. Deze activiteiten vallen onder het programma 'Samen kansen creëren' uit het beleidsplan Sociaal Domein 2024-2027.

Versterken van de mentale en fysieke gezondheid van inwoners, via passende preventieve interventies in samenwerking met maatschappelijke organisaties:

Voor verschillende doelgroepen ontmoeting organiseren gericht op lotgenotencontact, advies en informatie zoals het geheugenhuis, het mantelzorgcafé en Psy-salon (voor inwoners met GGZ problematiek).

Uitvoering van pilot(s) samenlevingsopbouw

We zetten in op pilots die voortkomen uit inwonersinitiatieven. Ook zetten we in op een pilot Woonleefcirkel in Leende. Deze initiatieven dragen bij aan het versterken van de sociale samenhang, het vergroten van de onderlinge betrokkenheid van inwoners in de eigen buurt.

Inrichten van de Ketenaanpak Valpreventie voor ouderen van 65 jaar en ouder met een valrisico.

In samenwerking met de lokale fysiotherapiepraktijken het aanbod valpreventie versterken. Hierbij zetten we in op vroegtijdig signaleren van risico's en het aanbieden van gerichte interventies zoals voorlichting en beweegprogramma's. Deze aanpak draagt bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid van ouderen en het voorkomen van valincidenten.

Deze activiteiten vallen onder de Programmaliijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Uitvoeren van het uitvoeringsplan Woonzorgvisie 2024 - 2028

In 2026 zetten we de uitrol van het uitvoeringsplan Woonzorgvisie voort. Dit doen we door het oppakken van diverse acties zoals een pilot woonleefcirkel, het stimuleren van bewustwording bij (toekomstige) ouderen voor het maken van tijdige en passende keuzes met het oog op ouder worden, inzetten op nulredenwoningen, met name nabij (zorg)voorzieningen (in toekomstige woonleefcirkels), het versterken van de samenwerking tussen welzijn- en zorgorganisaties en woningcorporaties.

Wat willen we bereiken?

Toegankelijke zorg voor inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

Thuis in de Samenleving, de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis

De visie op beschermd wonen en beschermd thuis blijft richtinggevend voor de lokale uitvoering en regionale samenwerking. De Regiovisie Doordecentralisatie Beschermd Wonen 2022-2026 schetst een toekomstbestendig landschap waarin zorg en ondersteuning geleidelijk evolueren richting begeleid zelfstandig thuis wonen. Daarbij staan opschalen en afschalen in de eigen leefomgeving centraal, evenals volwaardige participatie van inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

Voor 2026 staan belangrijke stappen gepland:

- Integratie van dagbesteding beschermd wonen in bestaande Wmo-overeenkomsten per 1 januari 2026.
- Vaststellen van de Regionale Subsidieregeling Innovatie Beschermd Wonen tot eind 2027, inclusief een aangepast beoordelingskader. Eindhoven als centrum gemeente bereidt dit voor.

De invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel per 1 januari 2026 is opnieuw uitgesteld.

Wat willen we bereiken?

Waardering en positionering van mantelzorgers.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren van de aanbevelingen uit de adviesnotitie Mantelzorg

- Implementeren van een mantelzorgtest
- Doorontwikkeling van het mantelzorgsteunpunt
- (Extra) aandacht voor jonge mantelzorgers
- Inzet van professionele ondersteuning
- Aandacht voor de werkende mantelzorger

3.4 Gezondheid

Wat willen we bereiken?

Bevorderen en stimuleren van een gezonde leefstijl.

Wat gaan we ervoor doen?

Pilot Fitcoins

De uitvoering van de tweejarige pilot Fitcoins heeft vertraging opgelopen en uitgesteld naar begin 2026. Het doel is het stimuleren van gezond gedrag (wandelen en/of fietsen) via een beloningssysteem in samenwerking met lokale partners.

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Wat willen we bereiken?

Versterken van de inzet binnen het onderwijs op het hebben van een gezonde leefstijl van kinderen (voldoende beweging, gezonde voeding).

Wat gaan we ervoor doen?

Stimuleren van motorische ontwikkeling onder basisschoolkinderen.

Valt binnen het uitvoeringsprogramma sociaal domein binnen 'de beweging van Positieve Gezondheid'.

Uitvoeren meerjaren campagne denormalisatie middelengebruik

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027

3.5 Participatie

Wat willen we bereiken?

Bestaanszekerheid voor iedereen.

In Heeze -Leende willen we dat iedereen voldoende inkomen heeft om rond te komen.

Wat gaan we ervoor doen?

Inkomensondersteuning; er is (tijdelijk) ondersteuning voor inwoners die het nodig hebben.

De gemeente biedt (tijdelijke) inkomensondersteuning aan inwoners die financieel kwetsbaar zijn en moeite hebben om rond te komen. Deze ondersteuning is bedoeld om bestaanszekerheid te waarborgen en om te voorkomen dat mensen in problematische schulden terechtkomen.

Inwoners die door omstandigheden, zoals werkloosheid, ziekte of een plotselinge inkomensdaling, tijdelijk niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, kunnen een beroep doen op diverse regelingen. Denk hierbij aan algemene of bijzondere bijstand, bijstandverlening zelfstandigen, de inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers of zelfstandigen.

Geldzorgen; inwoners welke terecht (dreigen) te komen in schuldenproblematiek krijgen ondersteuning.

Vroegtijdige signalering en begeleiding zijn essentieel om financiële problemen beheersbaar te houden en erger te voorkomen. Via externe partners, zoals woningbouwcorporaties, zorgverzekeringen en energieleveranciers, worden signalen ontvangen over het niet betalen van rekeningen. Zo kan al in een vroeg stadium met inwoners welke (beginnende) betalingsachterstanden hebben contact worden gezocht en hulp worden aangeboden. In 2026 gaan we resultaten meten m.b.t. de instroom van inwoners met financiële zorgen en problematische schulden.

De ondersteuning varieert van advies en budgetcoaching tot schuldhelpverlening en saneringstrajecten. Het doel is om inwoners weer grip te geven op hun financiële situatie en perspectief te bieden op een schuldenvrije toekomst.

In 2026 vormt de gemeente met de partners in de keten van geldzorgen een sluitend geheel door ketenpartnerregie. In het derde kwartaal 2026 zal gestart worden met het beleidsplan schuldhelpverlening 2028-2031, deze zal in 2027 aangeboden worden aan de Raad.

Minimabeleid; voor inwoners verzachten, verminderen en voorkomen wij armoede door uitvoering van het vastgestelde minimabeleid.

Voor inwoners met een laag inkomen verzachten, verminderen en voorkomen wij armoede door uitvoering van het vastgestelde minimabeleid. Dit beleid richt zich op het bieden van financiële ondersteuning en het vergroten van de participatiemogelijkheden van mensen die rond of onder het sociaal minimum leven.

Door het inzetten van gerichte regelingen en voorzieningen helpen we inwoners om volwaardig mee te doen in de samenleving en voorkomen we dat financiële problemen verergeren. Daarbij streven we naar maximale benutting van de regelingen en een toegankelijke uitvoering.

Hiervoor is eind 2025 een uitvoeringsplan opgesteld, met maatregelen om het bereik en de toegankelijkheid van onze minimaregelingen de komende jaren te vergroten.

Participatiewet in balans; de afdeling Werk en Inkomen geeft uitvoering aan de wetswijziging "Participatiewet in balans".

De gemeente geeft uitvoering aan de wetswijziging Participatiewet in balans, waarmee het Rijk de Participatiewet eenvoudiger, mensgerichter en effectiever wil maken. Deze wijziging bevat ruim twintig maatregelen die gericht zijn op het vergroten van de kans op werk, het verbeteren van de dienstverlening en het versterken van de menselijke maat.

De wetswijziging biedt gemeenten meer ruimte om maatwerk te leveren, bijvoorbeeld door soepeler om te gaan met terugwerkende kracht bij aanvragen of door het aantrekkelijker te maken om (deeltijd) te werken naast een uitkering. Ook wordt het aanvraagproces vereenvoudigd en krijgen mensen meer financiële zekerheid bij wisselende inkomsten.

De gemeente bereidt zich voor op een gefaseerde invoering van de maatregelen, waarvan de eerste per 1 januari 2026 van kracht kunnen worden.

Wat willen we bereiken?

Een inclusieve arbeidsmarkt: iedereen doet mee, naar eigen kracht en kunnen. Eenieder werkt (naar vermogen) en heeft de nodige middelen van bestaan.

Afgelopen tijd hebben we middels het project 'Klant in beeld' onze uitkeringsgerechtigden in kaart gebracht. Hierdoor hebben we de ontwikkelbehoefte per uitkeringsgerechtigde goed in beeld zodat we gericht dienstverlening kunnen inzetten om de ontwikkeling te bevorderen.

Wat gaan we ervoor doen?

Re-integratie; waar mogelijk bieden wij hulp aan via trajecten gericht op arbeid of maatschappelijke participatie.

Waar mogelijk biedt de gemeente hulp aan inwoners via trajecten gericht op arbeid of maatschappelijke participatie. Hierbij maken wij gebruik van onze partners als Ergon en diverse gespecialiseerde re-integratiebureaus. Deze trajecten zijn bedoeld om mensen te ondersteunen bij hun terugkeer naar de arbeidsmarkt of bij het vinden van een zinvolle bijdrage aan de maatschappij.

Afhankelijk van de persoonlijke situatie kan het gaan om begeleiding naar werk, scholing, vrijwilligerswerk of andere vormen van participatie. Het doel is om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten en hun kansen op duurzame deelname aan de samenleving te versterken.

Wat willen we bereiken?

Iedere nieuwkomer een goede basis bieden zodat er een onafhankelijk toekomstperspectief is.

In 2025 bieden we een duaal traject aan waarbij leren en participeren wordt gecombineerd.

Wat gaan we ervoor doen?

Inburgering; nieuwkomers die inburgeren in onze gemeente doen mee in de samenleving.

Nieuwkomers die inburgeren in onze gemeente doen actief mee in de samenleving. De gemeente biedt iedere nieuwkomer een goede basis, zodat zij kunnen bouwen aan een onafhankelijk toekomstperspectief.

We zetten in op duale trajecten, waarbij inburgering en participatie hand in hand gaan. Leren en meedoen worden gecombineerd, zodat nieuwkomers niet alleen de taal leren, maar ook ervaring opdoen in de praktijk, bijvoorbeeld via (vrijwilligers)werk, stages of werkervaringsplekken.

De begeleiding vindt plaats in samenwerking met partners die expertise hebben op het gebied van taal, werk en maatschappelijke ondersteuning. De voortgang van iedere deelnemer wordt periodiek gemonitord, zodat tijdig kan worden bijgestuurd en maatwerk mogelijk blijft.

Met deze aanpak willen we nieuwkomers niet alleen ondersteunen bij hun inburgering, maar hen ook de kans geven om volwaardig en zelfstandig deel te nemen aan onze samenleving.

Inburgeraars die reiskosten maken krijgen deze vergoed, net zoals personen die een re-integratietraject volgen. Tot 2024 werden deze reiskosten ten laste gebracht van de SPUK-inburgering. Bij de controle voor de jaarrekening 2024 is door de nieuwe accountant besloten dat deze kosten niet meer via de SPUK-inburgering gedeclareerd mogen worden bij het Rijk. Dit betekent dat de reiskosten ten laste komen van de algemene middelen van de gemeente.

Opvang ontheemden

Samen met inwoners en ketenpartners zetten we ons in om (nieuwe) inwoners op de opvangplekken Mariahoeve en de Boelakkers zo goed mogelijk te laten meedoen. Daarbij zetten we actief in op begeleiding naar werk en het leren van de Nederlandse taal. Op de Mariahoeve werken we aan een nog meer efficiënte en duurzame opvanglocatie door o.a. te investeren in de energievoorziening, met als doel lagere uitgaven op de energielasten. Bekostiging vanuit de Rijksoverheid is altijd minimaal budgetneutraal voor onze gemeente en beide opvanglocaties zijn dan ook budgetneutraal verwerkt in deze begroting conform regels vanuit de BBV. Het is echter aannemelijk dat er bij ongewijzigde omstandigheden, net als in 2025, een aanzienlijk overschot gerapporteerd kan worden op de opvanglocatie Mariahoeve. Hier kunnen en mogen we echter nog niet op vooruitlopen en daarom zullen we hierover in de 1e berap aan uw raad rapporteren.

3.6 Dorpshuizen

Wat willen we bereiken?

Versterken van ontmoeting, met dorpshuizen en de bibliotheek als spil en ruimte voor en faciliteren van eigen initiatieven van inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

Concretiseren ondernemingsplannen en realiseren van een toekomstbestendige exploitatie, waarbinnen maatschappelijke meerwaarde en kosten in balans zijn.

In 2026 blijven wij samen met de dorpshuizen in een interactief proces toewerken naar een bedrijfsvoering waarbinnen de maatschappelijke meerwaarde en kosten structureel in balans zijn. De inhoudelijke kaders die in april 2025 door de raad zijn vastgesteld worden als onderlegger gebruikt. Voor de stichtingsbesturen ligt er voor 2026 een opgave om de bedrijfsvoering passend te maken binnen de middelen die door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld.

3.7 Sport

Wat willen we bereiken?

Borgen/uitbreiden van faciliteiten in de kernen waar jong en oud kunnen bewegen (gezonde leefstijl) en elkaar kunnen ontmoeten.

Wat gaan we ervoor doen?

Sportaccommodatie voor de hockey- en de voetbalvereniging in Heeze

In 2026 bereiden we een voorstel voor ten aanzien van de sportaccommodaties voor de voetbal- en hockeyvereniging met (eventueel) een aantal scenario's passend binnen de vastgestelde kaders.

Nieuwe website & ondersteuningsloket realiseren

In 2026 is de nieuwe website met het volledige sport- en beweegaanbod actief. Hieraan gekoppeld is een digitaal ondersteuningsloket voor verenigingen, waar ook de Sportraad een plek krijgt.

Kennismakingsprogramma lokale sport- en beweegaanbod

In de eerste helft van 2026 wordt een kennismakingsprogramma uitgerold voor alle sportaanbieders. Hiermee krijgen inwoners de kans laagdrempelig kennis te maken met het lokale sport- en beweegaanbod.

3.8 Cultuur

Wat willen we bereiken?

Versterken van samenhang, uitstraling en behoud van cultuurhistorische elementen, beeldbepalende objecten en waardevolle dorpsgezichten.

Wat gaan we ervoor doen?

Waardering en bescherming cultuurhistorisch waardevolle objecten

Uit de inventarisatie van cultuurhistorisch waardevol bebouwd erfgoed en de actualisatie van de erfgoedkaart blijken cultuurhistorisch waardevolle objecten (bebouwd erfgoed, archeologisch erfgoed, cultuurlandschappen en/of historische ensembles) vaak niet beschermd te zijn in het Omgevingsplan. De gemeente heeft een wettelijke plicht om zorgvuldig met haar cultuurhistorische waarden om te gaan. Bescherming via het Omgevingsplan laat naar verwachting nog minstens 5 jaar op zich wachten. Om in de tussenliggende jaren grip te houden op behoud en waar mogelijk versterking van de cultuurhistorische waarden is een extra paragraaf ingevoegd in de Verordening Fysieke Leefomgeving. In deze paragraaf zijn regels opgesteld ter bescherming van cultuurhistorische objecten. Enkele zeer hoog gewaardeerde objecten kunnen mogelijk een monumentenstatus of een minder strenge vorm van bescherming toebedeeld krijgen. Voor het toekennen van een bepaalde type beschermde status is een waarderingsrapportage per cultuurhistorisch waardevol object nodig. In zo'n rapport staat het cultuurhistorisch object omschreven en volgt een waardering naar de in het erfgoedbeleid vastgestelde erfgoedcriteria. Voor de waardering van in totaal 100 cultuurhistorisch waardevolle objecten is een incidenteel bedrag van 33.000 euro nodig.

Opstellen uitvoeringsplan Erfgoed

In 2025 starten we met het opstellen van de beleidsnota erfgoed, deze ronden we in 2026 af. Hierin worden een aantal voorstellen gedaan die in de komende jaren opgepakt kunnen worden. Deze voorstellen komen in het uitvoeringsplan Erfgoed te staan voorzien van een globale planning en een voorzichtige inschatting van de kosten om dit te bewerkstelligen. Doel is om zorgvuldig en op de juiste wijze met het cultureel erfgoed om te gaan.

Investerings (projecten) programma 3

Tabel 4.0 Investerings (projecten) en kapitaallasten
Bedragen x € 1.000

Thema	Omschrijving	Jaar afronding project	Bedrag	Afschrijvingstermijn in jaren	Kapitaallasten			
					Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
3.1	Huisvesting Dirk Heziusschool (onderzoek)	2026	50	5		11	11	6
3.1	klaslokalen basisschool Trumakkers	2026	110	25		7	7	6
3.6	MFA Leende (dorpshuis) GO	2026	63	25				
3.6	Schammert	2026	20	15		2	2	2
3.7	Pompenmaker PO 2026	2026	370	25		22	22	22
3.7	Pompenmaker PO levensduur verl	2026	190	15		16	16	16
3.7	Sporthal de Pompenmaker GO 2026*	2026	154	15		13	13	13
3.7	Multifunctioneel clubgebouw 2026	2026	762	25	0	46	45	44
3.7	Gymzaal Leenderstrip Duurzaamheidsinvestering	2026	12	25		1	1	1
3.7	Gymzaal Leenderstrip GO	2026	38	25		2	2	2
3.7	Gymzaal Leenderstrip Duurzaamheidsinvestering	2026	85	25		5	5	5
	Totaal 2026		1.854	-	0	125	123	117
			-					
3.1	Huisvesting Dirk Heziusschool	2028	3.624	40			72	163
3.1	Nieuwbouw de Berkenschutse	2028	6.800	40	2	45	120	310
	Totaal 2028		10.424	80	2	45	193	473

Een totaaloverzicht van de te activeren investeringen treft u aan in de Meerjareninvesteringsplanning 2026-2029.

Wat mag programma 3 kosten?

Excel-tabel

Thema	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
3.1 Onderwijs	3.450	1.839	1.995	1.967	2.154	2.474
3.2 Jeugd	4.542	4.689	4.909	5.216	5.429	5.355
3.3 Maatschappelijke ondersteuning	4.336	4.892	4.773	4.961	5.238	5.569
3.4 Gezondheid	791	927	938	909	931	955
3.5 Participatie	12.622	10.175	9.762	7.247	5.493	5.533
3.6 Dorpshuizen	971	1.454	1.439	1.345	1.249	1.255
3.7 Sport	1.194	1.335	1.341	1.378	1.386	1.395
3.8 Cultuur	737	888	759	668	676	685
Totaal lasten	28.643	26.199	25.916	23.690	22.556	23.221
3.1 Onderwijs	481	450	393	346	351	357
3.2 Jeugd	20	0	0	0	0	0
3.3 Maatschappelijke ondersteuning	108	97	156	88	53	54
3.4 Gezondheid	54	85	64	0	0	0
3.5 Participatie	10.464	7.137	7.232	4.298	2.597	2.599
3.6 Dorpshuizen	130	200	204	208	213	218
3.7 Sport	283	214	207	141	142	138
3.8 Cultuur	120	130	21	21	21	21
Totaal baten	11.660	8.313	8.276	5.101	3.377	3.386
Saldo voor bestemming	-16.983	-17.886	-17.640	-18.588	-19.180	-19.834
3.0 Toevoegingen aan reserves	538	0	93	0	0	0
3.0 Onttrekkingen aan reserves	713	994	172	82	82	82
Saldo mutatie reserves	176	994	78	82	82	82
Saldo na bestemming programma 3	-16.808	-16.893	-17.562	-18.506	-19.098	-19.752

Financiële impact

Omschrijving (toelichting)

Tabel 4.2 Specifieke uitkeringen programma 3

Bedragen x € 1.000

Excel-tabel

Specifieke uitkeringen		Thema	2026	2027	2028	2029
D8	Onderwijsachterstandenbeleid	3.1 Onderwijs	82			
H30	Gezond Actief Leven Akkoord (GALA)	meerdere thema's	169			
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	3.5 Participatie	2444			
DGO	Opvang asielzoekers	3.5 Participatie	2278	1704		
C92	Informatiepunten Digitale Overheid	3.8 Cultuur	16	16	16	16
Specifieke uitkeringen programma 3			4989	1720	16	16

Omschrijving (toelichting)

-

